

מסורת הש"ס

(א) [מור"ק ית. ע"ש], (ב) ברכות לה: א, (ג) ברכות לב: יומא פו: ד, (ד) [תענית כו:], (ה) בע"י: בתלמוד, (ו) [מהללס כד:], (ז) [ג"ל יוסיין כי קן מנזאר בסוף מלכים ז דהיויזין הוגלה עם החרש והמסגר וכן לעיל בגמ' לת. אכן יהויקים מת בירושלים ולא הוגלה כלל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' וטעיה בחיב ושטטה כג"ל וזות ד נמחק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ראה וטעה דכתיב. נמחק מיכת דכתיב:

מוסף רש"י

גדול להקב"ה. את ברכתו, ובנסת ישראל. שכתמטו הפירות לזקין (ברכות לה:). ואומר איהו פשע. ולפי שהא מיקל, רואים האחרים ולמדן ממנו לעשות כן ליטות מן העולם הזה בלא ברכה, ולכן נקרא זה המיקל חצר לאיש משחית (שם). ונודעם. שמה ומשמגע ומזיק (שם יב:).

ואף אחיה השילוני טעה. בדבר דקצר לנסויינהו אחי וחתם בְּאוֹתוֹ מעשה: **שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר וכסיב ויהוא לא שמר לנכס בצורם ה'.** ואמרין מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה מכלל דהוא טעה: **ושטטה שטים העמיקו.** שטים עבודת כוכבים על שם ששטים אחריה לשחוט לעבודת כוכבים: **העמיקו.** והעמירו שאמרו שכל מי שעולה לרגל ידקר צמרצ כדי שילכו וישחטו לפני העגלים: **ואני מוסר לנוס.** כלומר אנכי לא חשתי כל כך לכבוד עזמי לומר כל מי שאינו עולה לרגל ידקר צמרצ כמו שחשו הס לכבוד עבודת כוכבים אלא יסורין צעלמא יסרתים כלומר דעצר צעשה. ל"א שטים כלומר שטיית שלהם שסרו מאחרי העמיקו עד שטיטה שחיצו מיתה כל מי שעולה לרגל ומניח את העגלים. ושטטה לשון שטיטה: **מוזמנת לפורענות.** ששם נחלקה מלכות ישראל דסמין ליה ויקח את השלמה ויקרעה לשנים עשר קרעים וגו': **וזיוס פקדי.** בתשעה באב שבכל שנה מאותן מ' שנה שעמדו במדבר יום מוזמן לפורענות זו חזרו מרגלים זו נחרצ הבית צראשונה ובשניה ד': **ויהי צעם ההיא ויורד יהודה.** מוזמנת לפורענות שחמר נתחייבה שריפה ומתו שני בניו: **בשכם מכרו אחיו את יוסף.** כדכתיב (בראשית לו) הלא אחיך רועים בשכם ודומן דכתיב בקרא היינו כפר הסמוך לשכם ונקראת על שם שכם. אי נמי כמדרכו שהיו דנין עליו להרגו: **בשכם נחלקה מלכות בים דוד.** כדכתיב במלכים (א יא): **מפקדה של ירושלים.** מכללה שלא לחזור צה לעולם ולא ליעול חלק צעזודה: **מפקדה.** כגון (צ"מ דף פו.) נפל פתקה מרקיעא. כלומר מחוקת של ירושלים הכתוב וחתום צה: **שום דופי.** גימגום בגמ': **שחדשו.** דרשו דברי תורה צין ירבעם לאחיה: **יאסם צה קול ואמרה.** כשהמליכו את ירבעם: **מי שהרג דוד: את הפלגסאי.** וע"י כן היה מוריש לכס גת לכן תתנו שלוחים לבניו שתעזבו מלכות בית דוד ותמליכו אחרים: **בתי אכויצ לאכוצ.** למלכי בית דוד אחם מכוצים והלכתם אחר מלכי ישראל לפיכך תהיו נמסרין לאכוצ ציד עוצדי כוכבים שהן שטי כוז: **אין אכיו אלא הקצ"ה שנאמר**

ואף אחיה השילוני טעה. בדבר דקצר לנסויינהו אחי וחתם בְּאוֹתוֹ מעשה: **שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר וכסיב ויהוא לא שמר לנכס בצורם ה'.** ואמרין מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה שטים

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

וכו'. ואין גזילה כלפי מעלה וכלפי כנסת ישראל אלא זו בלבד שמונע מלנרץ כנסת ישראל הוא גזול להקצ"ה שחכמים תקנו על כל דבר ודבר ברכה כדאמר התם (פרכות דף לה.) כל הטועם ואינו מצרך נקרא גזלן שנאמר' לה' הארץ ומלואה: **כשפי מקלות המסיות זו אם זו.** כאדם שיש צידו מקל א' ומכה זו מקל אחר ומתניו ומשליכו ברחוק כך הדיח ירבעם את ישראל מאחרי ה' בעל כרחם: **ודי זהב.** אידי דאיירי עד השתא צעגלים של ירבעם מפרש האי קרא: **מסוך קופה של צה.** כשיש לו הרצה לאכול הוא נוהס: **עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד.**

לוקין על חטא עגל אחד שעשו במדבר: **ה"ג מלאן ואיך היו יונקין משנשה עגלים.** שנים מירבעם ושלישי של המדבר. ולפי מה שכתוב צספרים שנים ושלשה עגלים ניחא כלומר משנים שעשה ירבעם ושלישי שנעשה במדבר ושלשה היינו שלישי כמו (משנ' ג) שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים: **אחד מעשרים וארבעה כהכרע ליערא.** לאו דוקא אלא כלומר דבר מועט מאד כמה שקף המשקל נוטה לזד זה יותר מזד זה. צצ"צ (דף פט.) כמה היו הכרע ליערא: **לאחר כ"ד דורות.** למעשה העגל: **פסוק זה.** דכתיב צעגל וזיוס פקדי והכא צימי דקדיה כשחרצ הבית כתוב קרבו פקודות העיר קרצ אותו מעשה שנאמר וזיוס פקדי וממעשה העגל עד דקדיה כ"ד דורות דצימי נחשון נעשה העגל לא וחשוב כמה דורות מנחשון עד דקדיה נחשון צלמון בנו צוענו בנו עוצד בנו ישי בנו דוד בנו שלמה בנו רחבעם בנו אחיה בנו אסא בנו יהושפט בנו יורם בנו אחזיה בנו יואש בנו אמניה בנו עוזיה בנו יותם בנו אחז בנו חזקיה בנו מנשה בנו אמון בנו יאשיה בנו יהואחז ויהויקים צניו ומלכו זה אחר זה ודור אחד הס יוויקין בנו ישי יהויקים הרי כ"ד.^[א] יהויקים לא סיים מלכותו שהוגלה לצבל עם החרש והמסגר והמליכו דקדיהו דודו צמקומו והלכן לא קא חשיצ דקדיה דור צאפיה נפשיה דהוא מלך צדור כ"ד: **דהו דריש צשלשה מלכים.** דהוה קאי צמתני' דשלשה מלכים אין להם חלק: ^{איתפח}

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה ואיכא דאמר שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה^[א] לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי אכויב לאכוב למלכי ישראל שנאמר^[ב] אמר רב חנינא בר פפא כל הנהגה מן העולם משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר^[ג] הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר^[ד] שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל לאביהם שבשמים^[ה] ויורח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאחרי ה' והחטיאם חטאה גדולה אמר רבי חנין כשתי מקלות המתניות זו את זו^[ו] ודי זהב^[ז] אמרו דבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבנו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין ארי דורס וגוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע ליטרא של עגל הראשון שנאמר^[ח] וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם אמר רבי חנינא לאחר עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר^[ט] ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו^[י] אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח

קב.

בא א מיי פ"א מהל' מצינה הלכה א':

תורה אור השלם

- ויאמר יי אל יהוא יען אשר הטיבת לעשות הישר בעיני ככל אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישובו לך על פסא ישראל:
- ויהוא לא שמר ללכת בחזרת יי אלהי ישראל בכל לבבו לא קר מעל חטאות ירבעם אשר הקטיא את ישראל:
- ויקבץ יהוא את כל הקצם ויאמר אלהם אחאב עבד את הבעל מעט יהוא יעבדנו הרבה: מלכים ב י יח
- ושחטה ששים העמיקו ואני מוסר לקבלם: הושע ה ב
- ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלם ויקצא אותו אהיה השילוני הנביא בדרך יהוא מתפסה בשלמה הדישה ושיניהם לבדם בשדה: מלכים א יא כט
- הכל הקוד מעשה העתעים בעת פקדוהם יאבדו: ירמיהו נא יח
- בה אמר יי בעת רצון עניתיך וביום ישועה עזרתיך ואצרך ואחזק לבבית עם להקים ארץ להנחיל נחלות שממות: ישעיהו מט ח
- ועתה לך נחה את הקצם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפקד וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: שמות לב לד
- ויהי בעת ההוא ויחד יהודה מאת אחיו ויש עד איש עדלמי ושמו חרדה: בראשית לח א
- והלך רחבעם שכם כי שכם בא כל ישראל להמליך אתו:

- מלכים א יב א
- לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי אכויב לאכוב למלכי ישראל:
- מיכה א יד
- גדול אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחתו:
- משלי כח כד
- ה לך תגמלו זאת עם גבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננו: דברים לב ו
- שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אפך: משלי א ח
- כי קרע ישראל מעל בית דוד וימליכו את ירבעם בן נבט ויחד ירבעם את ישראל מאחרי יי והחטיאם חטאה גדולה:
- מלכים ב יז כא
- אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולמן ויחצרת דוד ויהו:

- דברים א א
- ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו: יחזקאל ט א
- אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה והשב ויעש מקצות הקצם כהני צמות החפץ ימלא את קדו ויהי כהני צמות: מלכים א יג לג